

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/125/2022
Identifikačné číslo spisu:	8719201607
Dátum vydania rozhodnutia:	28.09.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:8719201607.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti o maloleté dieťa U. F. X., nar. XX.XX.XXXX, bytom u matky, zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce sociálnych vecí a rodiny Poprad, dieťa rodičov: matky - Mgr. Y. X., nar. XX.XX.XXXX, bytom I. XXXX/XX, P. zast. JUDr. Rastislavom Lenártom, advokátom so sídlom Pollová 32, Košice a otca - U. X., nar. XX.XX.XXXX, bytom I. XXXX/XX, P. zast. JUDr. Ing. Marcelou Martinkovičovou, advokátkou so sídlom Nám. sv. Egídia 95, Poprad, o zákaz styku s mal. dieťaťom, vedenej na Okresnom súde Poprad pod sp.zn. 15P/69/2019, o dovolaní matky proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 29. marca 2022, sp.zn. 24CoP/170/2021-199, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 29. marca 2022, sp.zn. 24CoP/170/2021-199 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) potvrdil rozsudok Okresného súdu Poprad (ďalej ako „súd prvej inštancie“) č.k. 15P/69/2019-152 zo dňa 10.06.2021, ktorým súd prvej inštancie zamietol návrh matky, aby súd zakázal otcovi styk s maloletým. Žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania. Odvolací súd poukázal na to, že súd prvej inštancie vychádzajúc zo záverov znaleckého posudku dospel k záveru, že návrh na zákaz styku nie je dôvodný.

2. Odvolací súd poukázal na to, že rodičia maloletého nežijú v spoločnej domácnosti. Manželstvo rodičov bolo rozvedené rozsudkom súdu prvej inštancie č.k. 14P/238/2017-78 zo dňa 20.09.2018, na čas po rozvode bol maloletý zverený do osobnej starostlivosti matky, otec bol zaviazaný prispievať na jeho výživu sumou 200,- eur mesačne, styk otca s maloletým upravený nebol. Uznesením Krajského súdu v Prešove č.k. 24CoP/45/2020-43 zo dňa 14.04.2020 bol neodkladným opatrením upravený styk otca s maloletým tak, že otec je oprávnený telefonovať s maloletým každý utorok a nedeľu od 19.30 hod. do 20.00 hod., a stretávať sa s maloletým posledný piatok v kalendárnom mesiaci v čase od 15.00 hod. do 18.00 hod. s tým, že otec si maloletého prevezme a odovzdá matke pred domom matky.

Zároveň bolo neodkladné opatrenie limitované do právoplatného skončenia konania vo veci úpravy styku otca s maloletým vedenom na súde prvej inštancie pod sp.zn. 15P/295/2019.

3. Odvolací súd poukázal na to, že venoval náležitú pozornosť názoru maloletého. Aj s prihliadnutím na názor maloletého, bol presvedčený, že nejde o tak závažné dôvody, pre ktoré je potrebné vylúčiť otca zo styku s maloletým. Maloletý prijíma vedome či nevedome názory matky, ktorá otca odmieta. Na druhej strane je potrebné zohľadniť aj právo otca na to, aby sa so svojim synom stretával a realizoval výkon svojich rodičovských práv, a teda nielen povinností. V konečnom dôsledku posúdenie záujmu dieťaťa prináleží súdu, pričom jeho úlohou je korigovať predstavy a názory maloletého dieťaťa o tom, čo je pre neho za danej situácie vhodné a čo nie (uznesenia ÚS ČR sp.zn. III.ÚS 707/04, IV.ÚS 288/04, III.ÚS 2150/07, I.ÚS 3082/10). Preto pokiaľ ide o námietky matky, že súd prvej inštancie nedostatočne prihliadol na pranie maloletého nestýkať sa s otcom, odvolací súd uviedol, že nemožno pripustiť, aby bol v konaní zohľadnený výhradne názor maloletého bez zreteľa na všetky zistené skutočnosti a v súlade s takto vysloveným názorom, aby došlo k vyhláseniu autoritatívneho rozhodnutia súdu (Uznesenie ÚS ČR sp. zn. I.ÚS 268/02).

4. Odvolací súd poukázal na to, že skutočnosti, ktoré by ohrozovali fyzický a psychický vývoj maloletého dieťaťa, neboli vykonaným dokazovaním preukázané. Zo znaleckého dokazovania nariadeného súdom nebolo zistené žiadne neprístojné správanie sa otca k maloletému, ktoré by ohrozovalo maloletého z dôvodu jeho styku s otcom, nebolo preukázané, že by otec akýmkoľvek spôsobom ubližoval maloletému a svojou prítomnosťou by nepriaznivo pôsobil na jeho psychický stav. Odvolací súd dospel k záveru, že nie sú dané dôvody na zákaz styku a návrh matky na zákaz styku otca s maloletým nie je dôvodný. Takýmto zásahom by sa za danej skutkovej situácie docielilo len to, že by sa dieťa otcovi odcudzilo viac, ako je to momentálne. Ďalej poukázal na závery znaleckého dokazovania, z ktorého vyplýva, že maloletý kopíruje a preberá negatívne postoje a správanie sa matky k otcovi. Maloletý preberá názory výlučne negatívneho charakteru bez toho, aby mal na to vážnejší dôvod. S ohľadom na svoju rozumovú vyspelosť si ešte nevytvára vlastný názor na vzniknutú situáciu, len preberá postoj, ktorý vidí u svojej matky, s ktorou je v bezprostrednom kontakte. Z rozsiahleho dokazovania nebolo zistené, že by maloletý mal akýkoľvek dôvod na to, aby odmietal otca, čo podporuje záver znalkyne PhDr. L. M., že skutočnosť, že dieťa nespomína ani na jeden pozitívny zážitok s otcom, aj keď do rozvodu rodičov s otcom prežíval aj pekné chvíle a mali spolu pozitívne spoločné zážitky, a na druhej strane popisuje detailne, akoby naspamäť negatívne zážitky zdôrazňované zo strany matky, svedčí o jednostrannej manipulácii dieťaťa proti otcovi zo strany matky.

5. Odvolací súd poukázal na tú skutočnosť, že nebolo nijakým relevantným spôsobom preukázané, že by bolo maloletému ublížené takým spôsobom, aby bol zakázaný styk otca s maloletým. Záujem maloletého na stretávaní sa s otcom odvolací súd videl najmä v potrebe udržiavania vzťahu medzi rodičom a maloletým v zmysle chápania ho ako vzoru a autority, ktorý s rastúcim vekom dieťaťa bude nadobúdať širšie rozmery. Vzhľadom k tomu, ak má otec záujem sa s maloletým stykať, jeho povahové vlastnosti neodôvodňujú predpoklad, že bude na neho negatívne vplyvať a je schopný sa o neho počas doby styku postarať, je v jeho záujme bez najmenších pochybností styk vykonať. Tento stav je pre maloletého prínosný po stránke emočnej, ako aj po stránke intelektuálnej. Ako vyplýva z obsahu spisu, nie je preukázané, že by otec maloletému nejakým spôsobom ubližoval. Odmietanie maloletým je odôvodňované najmä zhoršením vzťahov medzi maloletým dieťaťom a otcom, nie otcom ako takým. Tieto zážitky mali u maloletého vyvolať negatívne pocity a strach z otca. S týmito argumentmi sa vysporiadal súdom ustanovený znalec v predloženom znaleckom posudku a na zistené skutočnosti prihliadol aj súd prvej inštancie, ktorý dospel k záveru, že je jednoznačne na prospech maloletého, aby sa stýkal s otcom a postupne si vybudovali vzťah typický pre otca so synom.

6. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala matka mal. dieťaťa (ďalej len „matka“) dovolanie, ktorého prípustnosť odvodzovala z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) a c) CSP.

7. Matka poukázala na to, že odvolací súd sa nevysporiadal s ňou uvádzanými skutočnosťami a pochybeniami súdu prvej inštancie. Namietla, že odvolací súd sa obmedzil iba na opakovanie záverov

súdu prvej inštancie bez toho, aby sám zistil aktuálny stav veci, a to vykonaním dokazovania, t.j. predovšetkým nariadením pojednávania, kde mal opätovne realizovať výsluch matky a maloletého. Odvolací súd sa nezaoberal skutočnosťou, že otec má v zmysle rozsudku súdu prvej inštancie vo veci vedenej pod sp. zn. 12C/46/2018 zákaz priblížiť sa k matke do vzdialenosti 50 m a zákaz vstúpiť do obydli, kde býva matka. Súdy si nevyžiadali celý spis súdu prvej inštancie sp. zn. 12C/46/2018, z obsahu ktorého by sa boli dozvedeli ako sa otec maloletého správal k matke a k maloletému. Matka ďalej poukázala na to, že súdy opomenuli jej procesný návrh na nariadenie kontrolného znaleckého posudku. Zároveň poukázala na porušenie procesných podmienok zo strany súdu prvej inštancie, ktorý nedoručil znalkyni vyjadrenie matky k znaleckému posudku a znalkyňa pred výsluchom nevedela o podaných námietkach matky. Matka zároveň navrhla vyžiadať dokumentáciu od PhDr. V., u ktorej je maloletý vedený pre jeho úzkostné stavy.

8. Matka maloletého považovala vyjadrenia odvolacieho súdu ohľadom zaujatosti konajúceho súdu a sudcu v rozpore s princípmi CSP, keď sudca sa na súde prvej inštancie opakovane vyjadroval iba na adresu matky, pričom takéto konanie dôvodne vzbudilo u matky obavu o nezaujatosti sudcu a o jeho nestrannosti.

9. Matka navrhla dovolaciemu súdu zrušiť napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a rozsudok súdu prvej inštancie a vec vrátiť na ďalšie konanie.

10. Kolízny opatrovník ani otec sa k dovolaniu matky nevyjadrili.

11. V danom prípade ide o dovolanie podané vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa, ktoré je od 01. júla 2016 upravené v CMP. Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. CMP v § 76 a § 77 obsahujúcich niektoré ustanovenia o dovolaní „neustanovuje inak“, ak ide o prípustnosť dovolania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých; prípustnosť dovolaní bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpený v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie matky je prípustné zároveň aj dôvodné.

12. Matka namietala, že odvolací súd sa nevysporiadal s ňou uvádzanými skutočnosťami a pochybeniami súdu prvej inštancie, neexistoval aktuálny stav veci a opätovne nerealizoval výsluch matky a maloletého. Zároveň namietla, že odvolací súd sa nezaoberal skutočnosťou, že otec maloletého má v zmysle rozsudku súdu prvej inštancie zákaz priblížiť sa k matke do vzdialenosti 50 m a zákaz vstúpiť do obydli, kde býva matka. Matka ďalej namietla, že súdy opomenuli jej procesný návrh na nariadenie kontrolného znaleckého posudku, pričom súd prvej inštancie nedoručil znalkyni vyjadrenie matky k znaleckému posudku a rovnako tak opomenuli návrh matky vyžiadať si dokumentáciu od PhDr. V..

13. Podľa konštantnej judikatúry najvyššieho súdu nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP tvrdenie o nedostatočne zistenom skutkovom stave, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (3Cdo/26/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval ústavný súd napríklad v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti. Na druhej strane ÚS SR vo svojich rozhodnutiach tiež vyslovil názor, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR (III. ÚS 332/09). Zásadám spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd totiž zodpovedá požiadavka, aby súdmi konštatované skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené.

14. Z obsahu spisu dovolací súd zistil, že matka vo vyjadrení k znaleckému posudku zo dňa 07.05.2021

uviedla, že bude trvať na vyhotovení kontrolného znaleckého posudku, na tomto návrhu zotrvala aj na pojednávaní dňa 18.05.2021 ako aj na pojednávaní dňa 10.06.2021, kde zároveň uviedla, že je ochotná zložiť preddavok na vykonanie znaleckého posudku. Zo zápisnice z pojednávania súdu prvej inštancie zo dňa 10.06.2021 vyplýva, že súd prvej inštancie zamietol návrh matky na doplnenie dokazovania kontrolným znaleckým posudkom. Súd prvej inštancie sa so zamietnutím doplnenia dokazovania v odôvodnení rozsudku nevysporiadal. V podanom odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie matka okrem iného namietala, že súd prvej inštancie nevykonal ňou navrhovaný dôkaz, t.j. kontrolný znalecký posudok. Odvolací súd sa uvedenou námietkou nezaoberal.

15. Je výlučne vecou súdu, ktorý z navrhnutých dôkazov vykoná (§ 185 ods. 1 CSP). Uvedené predstavuje prejav zákonnej právomoci súdu korigovať návrhy strán na vykonanie dokazovania sledujúc tak rýchly a hospodárny priebeh konania a súčasne zabezpečiť, aby sa zisťovanie skutkového stavu dokazovaním držalo v mantineloch predmetu konania a aby sa neuberalo smerom, ktorý z pohľadu podstaty prejednávanej veci nie je relevantný. Podmienkou však je, že svoj postup dostatočne odôvodní. Z uvedeného je zároveň zrejmé, že Civilný sporový poriadok strane konania priznáva právo vykonanie určitého dôkazu navrhnuť. Toto procesné oprávnenie matka využila, avšak súd prvej inštancie neobjasnil dôvody, pre ktoré nevykonal dôkaz navrhovaný matkou a uvedené nedoplnil aj napriek námietkam matky ani odvolací súd.

16. Dovolací súd v uznesení zo 16. mája 2019 sp. zn. 4Cdo/100/2018 poukázal na to, že procesnému právu účastníka navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch rozhodnúť, ale tiež, pokiaľ im nevyhovie, vo svojom rozhodnutí odôvodniť, prečo a z akých dôvodov tak neurobil. Nevyhovenie dôkaznému návrhu strany sporu možno odôvodniť len tromi dôvodmi. Prvým je argument, podľa ktorého tvrdená skutočnosť, ktorú má navrhnutý dôkaz overiť alebo vyvrátiť, je bez relevantnej súvislosti s predmetom konania. Ďalším je argument, podľa ktorého dôkaz neoverí/nevyvráti tvrdenú skutočnosť, čiže vo väzbe na toto tvrdenie nedisponuje vypovedacou potenciou. Nakoniec tretím argumentom je nadbytočnosť dôkazu, t.j. argument, podľa ktorého určité tvrdenie, ku ktorému overeniu alebo vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, bolo už doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené. Ak tieto dôvody zistené neboli, súd postupuje v rozpore s čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, ktoré garantujú pre stranu sporu ústavné právo na spravodlivý proces, čiže táto dôkazná vada (tzv. opomenuté dôkazy) takmer vždy založí nielen nepreskúmateľnosť vydaného rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, ale súčasne tiež jeho protiústavnosť (5Cdo/151/2019).

17. Dovolací súd v danej súvislosti poukazuje na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. I. ÚS 350/08 zo dňa 30. septembra 2010, podľa ktorého: „Skutočnosť, že okresný súd a ani následne krajský súd neakceptovali návrhy na vykonanie dokazovania predložené sťažovateľkou, nemôže sama osebe viesť k záveru o porušení jej práv. Zásah do základného práva na súdnu ochranu či práva na spravodlivé súdne konanie by v tejto súvislosti podľa ústavného súdu bolo možné konštatovať len vtedy, ak by záver všeobecného súdu o nevykonaní účastníkom navrhovaného dôkazu bol zjavne neodôvodnený, chýbala by mu predchádzajúca racionálna úvaha konajúceho súdu vychádzajúca z priebehu konania a stavu dokazovania v jeho rámci, či vtedy, ak by nevykonaním navrhnutého dôkazu bol účastník postavený do podstatne nevýhodnejšej pozície ako druhá strana v konaní. Konanie všeobecných súdov v právnej veci sťažovateľky však takéto vady nevykazuje." Podľa názoru dovolacieho súdu v danom prípade išlo o tento prípad, keď súdy neodôvodnili nevykonanie matkou navrhnutého dôkazu.

18. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že v prejednávanej veci došlo k zásadnému procesnoprávnemu pochybeniu súdu prvej inštancie, ktoré nebolo odstránené ani odvolacím súdom v rámci odvolacieho konania a preto dovolaciemu súdu neostalo iné, ako dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Poukazom na dôvod zrušenia rozsudku odvolacieho súdu dovolací súd nepristúpil k posúdeniu opodstatnenosti ďalších námietok vznesených matkou v podanom dovolaní. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a

ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.